
Vergaderjaar 2020–2021

35 850 B

Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVoorSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	5
1	Leeswijzer	5
2	Beleid	6
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	6
3	Beleidsartikelen	8
3.1	Artikel 1 gemeentefonds	8
4	Bijlagen	10
4.1	Overzicht integratie-uitkeringen	10
4.2	Overzicht decentralisatie-uitkeringen	11

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de [Comptabiliteitswet 2016](#) elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2021 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat voor het gemeentefonds.

Vanwege de spoedeisende maatregelen zijn op respectievelijk 15 december 2020, 15 februari 2021 en 15 maart 2021 de eerste, tweede en derde incidentele suppletoire begroting naar de Tweede Kamer verzonden. De behandeling in de Staten-Generaal heeft nog niet plaatsgevonden. Om deze reden is de in de begrotingsstaat opgenomen stand nog niet door de beide Kamers bekrachtigd. Vanwege de snelle opeenvolging van begrotingswetsvoorstellen, om het budgetrecht van de Staten Generaal te waarborgen, bevat de kolom 'vastgestelde begroting' zowel de vastgestelde stand bij ontwerpbegroting als de mutaties die bij incidentele suppletoire begrotingen zijn opgenomen.

Het in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikel wordt in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 3

Ingevolge artikel 5, eerste lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#) hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering is opgenomen. Ingevolge artikel 5, tweede lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#) hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen zijn opgenomen.

De in dit wetsartikel opgenomen bedragen zijn niet rechtstreeks uit de begrotingsstaat af te leiden. De bedragen worden nader onderbouwd in deze memorie van toelichting.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

K.H. Ollongren

De Staatssecretaris van Financiën,

J.A. Vijlbrief

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De eerste suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2021. De stand van de eerste suppletoire begroting wordt opgebouwd vanaf de stand van de vastgestelde begroting 2021. In de stand van de vastgestelde begroting 2021 zijn opgenomen de mutaties die verwerkt zijn in de Nota van Wijziging bij de Ontwerpbegroting 2021 en de mutaties die verwerkt zijn in de drie Incidentele Suppletoire Begrotingen voor 2021 die reeds zijn gepubliceerd in de periode december 2020 tot en met maart 2021.¹

Door wijzigingen in beleid van verschillende departementen kan worden overgegaan tot het beleggen of juist weghalen van taken bij gemeenten. Indien dit gepaard gaat met een toevoeging aan of een uitname uit het gemeentefonds, wordt dit begrotingstechnisch verwerkt. In de tabel met belangrijkste mutaties worden de mutaties groter dan € 30,0 mln. weergegeven. Daarbij wordt onderscheid aangebracht tussen nominale mutaties enerzijds en overboekingen van/naar andere departementen anderzijds.

In onderstaande extracomptabele tabel is een overzicht opgenomen van de coronagerelateerde uitgaven die vanuit de begroting van het gemeentefonds worden gedaan in 2021.

Tabel 1 Overzicht corona gerelateerde uitgaven (bedragen x € 1 mln.)

Maatregel	Verplichtingen 2021	Uitgaven 2021	Relevante Kamerstukken
Opschalingskorting	160	160	Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 104 en Kamerstukken II 2020/21, 35544, nr. 1
Gemeentelijk schuldenbeleid	15	15	Kamerstukken II 2020/21, 24515, nr. 569 en Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3
Bijzondere bijstand	5	5	Kamerstukken II 2020/21, 24515, nr. 569 en Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3
Crisisdienstverlening	16	16	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3
Re-integratie	39	39	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 134 en Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3
Aanvullend pakket re-integratie	39	39	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 134 en Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3
Lokale culturele gemeentelijke infrastructuur	150	150	Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 105 en Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3
Verkiezingen 2021	22	22	Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3
Jeugdpakket	19	19	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2020/21, 35679, nr. 1
Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	65	65	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2020/21, 35731, nr. 1
Afvalverwerking	28	28	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2020/21, 35731, nr. 1
Kinderopvang	5	5	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2020/21, 35731, nr. 1
Activiteiten en ontmoetingen jeugd	8	8	Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 988 en Kamerstukken II 2020/21, 35767, nr. 1
Jongerenwerk jeugd	14	14	Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 988 en Kamerstukken II 2020/21, 35767, nr. 1
Mentale ondersteuning jeugd	12	12	Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 988 en Kamerstukken II 2020/21, 35767, nr. 1
Bestrijden eenzaamheid ouderen	37	37	Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 988 en Kamerstukken II 2020/21, 35767, nr. 1
Extra begeleiding kwetsbare groepen	37	37	Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 988 en Kamerstukken II 2020/21, 35767, nr. 1
Extra begeleiding dak- en thuisloze mensen	10	10	Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 988 en Kamerstukken II 2020/21, 35767, nr. 1

¹ Kamerstukken II 2020/21, [35570 B, nr. 3](#), Kamerstukken II 2020/21, [35679, nr. 1](#), Kamerstukken II 2020/21, [35731, nr. 1](#) en Kamerstukken II 2020/21, [35767, nr. 1](#)

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties 2021 (eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Uitgaven 2021	
Vastgestelde begroting 2021¹	33.449.975
Belangrijkste suppletoire mutaties	
Nominale mutaties	
1. Loon- en prijsbijstelling IU Participatie 2021	39.784
2. Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2020	136.025
3. Afrekening ruimte onder plafond BCF 2020	96.022
Overboekingen	
4. Brede aanpak dak- en thuisloosheid	45.500
5. Wachtlijden specialistische jeugdzorg	255.000
6. Overige jeugdzorgproblematiek	238.000
Overige mutaties	127.891
Stand 1e suppletoire begroting 2021	34.388.197

¹ Inclusief NvW en ISB's: Kamerstukken II 2020/21, [35570 B, nr. 3](#), Kamerstukken II 2020/21, [35679, nr. 1](#), Kamerstukken II 2020/21, [35731, nr. 1](#) en Kamerstukken II 2020/21, [35767, nr. 1](#)

Toelichting

1. Loon- en prijsbijstelling IU Participatie 2021

Dit betreft de loon- en prijsbijstelling voor het jaar 2021 voor de integratie-uitkering participatie. De verschillende onderdelen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein, die (nog) niet zijn overgeheveld naar de algemene uitkering, genereren op de gebruikelijke wijze loon- en prijsbijstelling.

2. Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2020

Bij Slotwet 2020 is vastgesteld hoe de in 2020 gerealiseerde uitbetalingen voor de algemene uitkering aan de gemeenten zich verhouden tot het bedrag dat bij de tweede suppletoire begroting 2020 voor de uitbetalingen is geraamd. Daarbij is gebleken dat er bij de algemene uitkering lagere uitbetalingen zijn gedaan dan bij Najaarsnota 2020 werd verwacht. Deze verschillen kunnen ontstaan doordat op het moment van uitbetaling nog niet alle gegevens van de verdeelmaatstaven definitief zijn. Het gaat hierbij om een verschil van € 136,0 mln. Dit bedrag wordt, conform de bestaande systematiek, toegevoegd aan het uitgavenbudget voor 2021, zodat de betalingen aan gemeenten in 2021 plaats kunnen vinden.

3. Afrekening ruimte onder plafond BCF 2020

De ontwikkeling van het BTW compensatiefonds (BCF) en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering van de fondsen. Bij Miljoenennota 2021 werd de ruimte onder het plafond voor 2020 geraamd op € 109,3 mln. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte

te zijn toegenomen met € 107,7 mln. Dit overschot wordt toegevoegd aan het gemeentefonds en provinciefonds. Het aandeel van het gemeentefonds daarin bedraagt € 96,0 mln.

4. Brede aanpak dak- en thuisloosheid

Het kabinet wil dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk voorkomen en ervoor zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen. Het kabinet heeft voor de aanpak van dak- en thuisloosheid een financiële impuls beschikbaar gesteld van in totaal € 200,0 mln. voor de jaren 2020 en 2021. Daarvan is een groot deel al eerder aan het gemeentefonds toegevoegd. In aanvulling daarop wordt € 45,5 mln. aan gemeenten verstrekt in 2021. Het totaal beschikbaar gestelde bedrag voor 2021 komt daardoor op € 123,0 mln.

5. Wachttijden specialistische jeugdzorg

Het Rijk en de VNG hebben op 22 april jl. afspraken gemaakt over extra middelen en maatregelen voor actuele problematiek in de jeugdzorg. Eén van de maatregelen betreft meer inzet en regie op het voorkomen en aanpakken van wachttijden van (regionaal) ingekochte specialistische jeugdzorg op basis van goede data, zodat kwetsbare kinderen de hulp krijgen die ze nodig hebben. Hiervoor komt € 255,0 mln. beschikbaar.

6. Overige jeugdzorgproblematiek

Daarnaast wordt € 238,0 mln. verstrekt voor overige problematiek, zoals de consultatiefunctie ggz en het uitbreiden van de Praktijkondersteuner Huisarts (POH) jeugd ggz in gemeenten. De organisatorische kosten die met de bovenstaande gepaard gaan, zijn onderdeel van de beschikbaar gestelde middelen.

3 Beleidsartikelen

3.1 Artikel 1 gemeentefonds

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid Artikel 1 gemeentefonds (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendementen en ISB (2) ¹	Vastgestelde begroting (3=1+2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5=3+4)	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
Verplichtingen	32.818.978	630.997	33.449.975	776.538	34.226.513	130.108	137.322	140.721	141.938
Uitgaven	32.818.978	630.997	33.449.975	938.222	34.388.197	130.108	137.322	140.721	141.938
Financiering gemeenten									
Bijdrage aan medeoverheden									
Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen	27.550.558	395.702	27.946.260	758.267	28.704.527	55.347	61.453	67.090	73.256
Decentralisatie-uitkeringen	1.102.286	235.295	1.337.581	106.580	1.444.161	- 15.836	- 15.856	- 15.856	- 17.404
Integratie-uitkering Voogdij 18+	723.378	0	723.378	7.049	730.427	14.493	14.493	14.493	14.493
Integratie-uitkering Beschermd wonen	1.501.271	0	1.501.271	29.628	1.530.899	26.284	33.380	34.266	34.218
Integratie-uitkering Participatie	1.903.278	0	1.903.278	39.785	1.943.063	38.724	37.680	36.623	35.572
Integratie-uitkeringen Overig	36.696	0	36.696	- 3.115	33.581	11.096	6.172	4.105	1.803
Kosten Financiële verhoudingswet									
Opdrachten									
Onderzoeken verdeelsystematiek	1.511	0	1.511	28	1.539	0	0	0	0
Bijdragen aan ZBO's/RWT's									
Onderzoeken verdeelsystematiek	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	32.818.978	630.997	33.449.975	938.222	34.388.197	130.108	137.322	140.721	141.938

¹ Inclusief NvW en ISB's: Kamerstukken II 2020/21, [35570 B, nr. 3](#), Kamerstukken II 2020/21, [35679, nr. 1](#), Kamerstukken II 2020/21, [35731, nr. 1](#) en Kamerstukken II 2020/21, [35767, nr. 1](#)

Toelichting

Algemeen

Het aandeel Juridisch verplicht bedraagt bij het gemeentefonds 100%.

Bijdragen aan medeoverheden

Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen

Dit betreft de uitkering aan alle gemeenten, die ten goede komt aan de algemene middelen van de gemeenten. De uitkering is gebaseerd op de artikel 5, eerste lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#). Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in [paragraaf 2.1](#).

Integratie-uitkeringen

Dit betreft de uitkering die wordt toegepast als rechtstreekse overheveling van middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeleeffecten. De integratie-uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering. De uitkering is gebaseerd op artikel 5, tweede lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#). Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in [paragraaf 2.1](#). Een overzicht van de integratie-uitkeringen is opgenomen in [paragraaf 4.1](#).

Decentralisatie-uitkeringen

Naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering bestaat in het gemeentefonds ook de decentralisatie-uitkering. De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in [paragraaf 2.1](#). Een overzicht van de decentralisatie-uitkeringen is opgenomen in [paragraaf 4.2](#).

Opdrachten en Bijdragen aan ZBO's/RWT's

Onderzoeken verdeelsystematiek

Dit betreft het budget dat elk jaar is gereserveerd voor de uitvoering van onderzoeken op het vlak van de omvang en verdeling van het gemeentefonds en het onderhoud van het betaalsysteem.

4 Bijlagen

4.1 Overzicht integratie-uitkeringen

Tabel 4 Integratie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)	
Omschrijving	Uitgaven 2021
Voogdij 18+	730 427
Beschermd wonen	1 530 899
Participatie	1 943 062
Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten	10 067
Uitvoeringskosten inburgering	23 513
Wijziging betalingsverloop integratie uitkeringen 2020	2
Totaal	4.237.970

4.2 Overzicht decentralisatie-uitkeringen

Tabel 5 Decentralisatie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitgaven 2021
Aanpak discriminatie en bevorderen samenleven	219
Aanpak laaggeletterdheid	5.500
Aanpak lerarentekort G4	4.000
Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren	256
Beeldende kunst en vormgeving	13.500
Bevolkingsdaling	11.245
Bibliotheekmiddelen	1.000
Bodembescherming	16.765
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	123.000
BRP centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731
Buurtsportcoaches	75.005
Correctie Waterschapswegen (Knelpunten verdeelproblematiek)	3.780
Crisisdienstverlening	48.460
Erfgoed Deal	2.610
Faciliteitenbesluit opvangcentra	7.326
Geweld hoort nergens thuis	3.600
Gezond in de stad	24.042
Herorientatie zelfstandigen	6.387
Jeugd	21.700
Jeugd aan zet	3.090
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100
Kansen voor alle kinderen	85.000
Kerkenvisies	2.800
Koplopergemeenten clientondersteuning	4.628
Landelijke voorziening vreemdelingen	16.400
LHBTI beleid regenboogsteden	1.343
Maatschappelijke begeleiding	20.830
Maatschappelijke opvang	395.057
Museale voorzieningen slavernijverleden	958
Ondersteunen lokale culturele infrastructuur	149.700
Pilots Roma en Sinti	239
Programmabureau Sociaal domein	100
Regionale opgaven	25.500
Uitstapprogramma prostituees	4.000
Veilige steden	391
Veiligheidshuizen	7.699
Verkiezingen 2021	22.035
Versterken lokale werkgelegenheid Groningen	1.130
Versterking arbeidsmarktregio's	13.756
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	3.825
Voorschoolse voorziening peuters	35.100
Vrouwenopvang	215.560
VTH-taken	46.700
Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2020	10.094
Totaal	1.444.161